

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 42.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ ОВАКИ ПУТ.

ЧЕСТИТАМ.

(Свршетак.)

Спира. Који други?

Стева. Што је с мојом женом био.

Спира. Ја нисам с твојом женом био!

Стева (Софки.) Ти си видила, говори!

Софка. Па то је тај господин!

Стева. Дакле ви сте тај?

Спира. Ето, сад опет хоће да ме убије!

Стева. Одите да вас загрлим! (Загрли га.)

Мара. Даклем он је држао, да сам ја побегла! А чекај се мало!

Стева. Жено, оди да те загрлим!

Мара. Натраг, господине! Ви нисте за-
служили, да вас ја загрлим!

Стева (за себе.) Аха, сад почиње испит.

Мара. Где сте били ноћас?

Стева. Ја? (За себе.) Сад ћу да лажем.
(На глас.) Драга женице, твоје ме питање
са свим изненађује, јер ја сам био целу
ноћ код куће!

Мара. Тако? А постела није ни додирнута!

Стева. О, молим лепо! (За себе.) Добро
те сам је угњечио!

Мара. О, молим лепо, изволите се уверити!
(Показује му собу.) Ево собе!

Стева (смеје се.) Та ја сам у оној соби
спавао.

Мара. У оној соби! Та тамо је чича
спавао!

Стева (за себе.) Еј, наопако, сад сам
се ухватио у лажи!

Мара. Ево, чиче, нека он каже! Нисте
ли ви, чича, у овој соби спавали?

Чича. То јест... Ја... Ја сам управо...
Колико је мени познато... Та хоћете л' и-
стину да вам кажем?

Мара. Та да богме!

Чича. Ја сам био целе ноћи у крчми,
али у лепом друштву.

Стева. Дакле ви нисте код куће спа-
вали? О драги мој чича! (Загрли га.)

Мара. Дакле мој муж има право.

Чича (срдито.) Та јесте ли чули, вас
ни ђаво не разуме! Час ме грлите, час ме
терате, час ме хоћете да убијете! Шта ће
то да значи?

Мара. Ко вас тера?

Чича. Ти!

Стева. Мара?

Чича. Да, Мара! За то, што сам преко
ноћ изостао, назива ме бекријом и лолом
и тера ме из куће. Та где је само то писмо!

Мара (за себе.) Еј, наопако, он је про-
читао моје писмо! Сад сам пропала!

Чича. Ха, ево га још на столу! (Узме
писмо и да га Стеви.) Ево читај!

Стева (отвори и чита.) „Честитам нову
годину, много љета и година! Јоаким Са-
пун, берберин!“ Та то је честитка! Данас
је нова година!

Чича. Је л' могуће?

Мара. (За себе.) Избављена сам! (На глас.)
Да како да је честитка, а ви сте онај па-
пир, у ком је честитка увијена, држали за
писмо.

Чича. Та је л' могуће?

Софка. Јесте, јесте! То је берберин оставио!

Чича. Та је л' могуће?

Софка. А како се и стевино име као и ваше почиње са С, држали сте, да се то вас тиче.

Чича. Је л' могуће?

Стева. Речите право, ви сте били мало...

Чича. Хм, хм! То је могуће! Ал' ипак ми се чини...

Мара. Шта вам се то чини, драги чича?

Стева. Да је онај листак ипак писмо било, а не тек куверта, па како се и моје име, а и твоје, брате Стево, почиње са С, то ми се чини...

Мара (Спир.) Молим вас, Ђутите!

Стева. (Исто тако.) Не даље!

Спира. То ми се чини, да би се то писмо могло и тебе тицати!

Мара. Ђутите ако Бога знате!

Стева. Аха, дајле ипак! Хе, хе, хе!

Стева (Спир.) Ако узћутите, ево вам дајем своју испитену реч, да не ћу никад виште дати узрока својој жени, да ми онако писмо пише!

Спира. Та добро, добро! Нисам ни ја баш од оних, који терају мај на конач.

Стева. Драги мој чича, ходите да вас загрлим!

Мара. Да, да, ходите да вас загрлимо!

Спира. Но, но, но, та удавићете ме, и то баш на нову годину!

Стева. Е, где, у мало што не заборави-
смо. Драги чича, честитам вам нову годину!

Сви. Честитамо, честитамо!

(Завеса пада.)

МЛАДОСТ ДОСИТИЈА ОБРАДОВИЋА.

(Наставак.)

Пред нама је сад јасна замисао овога дела и цео заплет његов. Против прве, као и против тенденције дела немамо шта приметити, јер у томе видимо само наставак расправе једнога питања, којега значај схватају мало не сви чланови нашег народа, и којега решење у духу савремених начела почињу потномагати и сами расветљени чланови консервативне цркве наше. Ми смо сународници, ми смо ученици доситијеви, па ћемо за цело као и он, у пркос свима неногодама, сузбијати властољубиве тенденције смирених „инока“, а сузбијемо их све то пре и лакше што чешће и јасније износимо на видело њихове преподобне пороке, као што је то на задовољство наше а на незадовољство њихових отвртника изнео на позорницу г. Трифковић. Или зар да је неприкосновен разборитој критици један сталеж, који виште него икоји харчи народни иметак, а мање него икоји одужује народу за то свој дуг? Писац доситијеве младости изнео је пред

нас само верну копију монашког „општежитија“, изнео је без коментара и рефлексија — а шта би било, кад би се когод нашао да идеалним пртама улениша и увећате природне типове из православних „обители?“ Шта мисле општроумни лекари болешљивог хијерархизма, шта би урођени рационализам народни тада учинио од својих „учитеља“ с правима а без дужности? Писац је без сумње својим делом наставио наше право на критику њихова живота и у томе је следовао своме млађаном јунаку Доситију. За то ће га осудити само они, који непојимају какав разун иште од српског писца садање време: ми баш у томе, што видимо да је својим делом ишао да одговори томе поискавању, хвалимо његову намеру.

Цео склон драме пренеје из животописа доситијева осем једног момента, а то је епизода његове љубави. Од куда тај монетат у драми? Шта је побудило писца да од хладног Доситија који се називаље „фи-

лозофом" начини љубавника пуног жара и осећања? Мислимо да ћемо предустројести жељу многих ако ово нитање расправимо.

Пре свега ваља нам приметити, да је већина нашега света вична гледати у Доситију скромног калуђера, који појимаћи с једне стране светињу монашког завештања свога, с друге лађајући се тешкога рада, да оснује свету између народа и његових учених чланова, мора стојати далеко узвишен над чулним захтевима профаног света. И то за то што смо томе потгледу вични, чини нам се у први мах, да писац иде да поруши својим делом наше представе о Доситију — иде да га профанише. Нама се то, да богме, чини, јер у ствари је дружије. Ако је Доситије неко чисто душевно суштство, неки спиритуалитет, онда стоји изнад домаћаја наше дискусије, јер тајва створења за нас не постоје. За нас је Доситије оно што је у истини, човек, и за то му морамо уступити све атрибуте човечије, међу којима у младости — дакле у оно доба кад га гледамо на позорници — два се истичу као најприметнија. Та су два константна атрибута младости: бујна моћ уображења и склоност према страном полу. У овим атрибутима лежи значевена дефиниција младости; без њих би младић био апстрактно чудовиште, наказа. Про-праћајмо сад младог Димитрија од оног

часа кад га први пут уочимо на позорници па до краја пете радње, па ћемо видети, како се нама те две особине млађане нарави на изменце приказују у делању димитријевом. Моћ уображења је имала своје хране у житијама светих отаца и другим духовним списима и видимо је набујалу у пртежима неког надчулног света у коме живе само богови или бар свеци. У тај свет, што га створи млађано уображење, уживио се млади ћак тако, да се осећа ту ђин у стварном свету. Ту је прави мотив његовога бегства — он тражи други свет где ће га разумети, јер у овоме не разуме га ни поочим, и за то га се прашта без устезања. Други атрибут младости не имаћаше хране на дому и стога видесмо га претрпана лођником спиритуализма, која је ухваталила корена у младићевој души, и која му не да замислити човечију савршеност у породичном кругу. Али тај спиритуализам, који тако радо абстрагује зависност душе човечије од материје, подлеже неодољивом сензуализму у првом сукобу — и младић нам се по дужем додиру изјави у његовом правом облику; појави нам се цео зато што нам с отвореним челом признаје своју склоност према страном полу. Није ли та победа сензуализма — та љубав према објекту странога пола, нијели то историја свакога младића, историја саобразна законима човечија развића? (Наставиће се.)

Димитрије.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Крст и Круна," или: „Крунисање Стевана Немање краља српског," слика из прошлости српске приказивана је 12. марта. Кад се сетимо колико се општих стрела и копаља, буздована и тешких топузина против овог комада одапело: то се морамо и нехотице запитати: „Pourquo tant de bruit pour une omelette?" Истина, да је велика мана овом комаду, што потхрањује у народу празноверицу, што му све једнако о слави и господству његових краљева прича, а никдје не износи народ као народ са његовим врлинама; али кад се узме, да овај комад није ништа друго него само проста „слика," да му је тежња, да један део повеснице нашег народа живим речима свету приповеди: онда нема доволна раз-

лога, да се против њега подигне и хала и врана, као да нам каква пропаст прети отуда, што се и такав комад по који пут по невољи даје. Шта више мислимо, да ће тај и томе подобни комади најпре отворити очи нашем пароду, да се прене, да погледа на себе и да себи дође, јер га више пута и нехотице наводе на смех, а смех је најбољи лек за сваку таштину, празну славу, блесак, сјај и господство.

Представа је испала како се само може пожелити. Особито се допала војничка игра, која се морала још једанпут одиграти па бурно захтевање. И спровод за крунисање веома је лепо удешен био, а и сама крунисање, с песмама заједно, ишло је да не може бити боље.

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ИЗВАН

ПРЕДСТАВА 42.

ПРЕТИПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 19 МАРТА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI:

ГВОЗДЕНА ОБРАЗИНА.

ДРАМА У 5 ОДЕЉЕЊА, од АРНУЛДА И ФУРНИЈЕРА, ПРЕВЕО А. В. ПОПОВИЋ.

ОСОБЕ У I ОДЕЉЕЊУ:

Лудвиг XIII.	краљ франц.	Зорић.
Добиње	племић	проте-
станат		Брани.
Барон Достанж		Лукић.
Патер Одоан, јежовит		Суботић.
Помпинjan	{	Бунић.
Достанж		Станчић.
Лонеј		Рашић.
Духовник краљичин		Живковић.
Бувар, лекар краљичин		Пешић.
Канцелар		Хацић.
Нерли, талијан, астролог		Соколовић.
Часник кардинала Ришљеа		
Дворска господа. Стражка.	—	Збива се год. 1638
у Сен-Жермену	у	Француској.

ОСОБЕ У II ОДЕЉЕЊУ:

Добиње, под именом Мар-		Брани.
киза Сен-Лика		Недељковић.
Гастон		Суботић.
Патер Одоан, јежовит		Лукић.
Барон Достанж		J. Маринковићка.
Марија Достанжева, ба-		
ронова ћи		
Слуга		Бунић.
Збива се 19 г. доцније у Семиру, близу добра дистанжеве		

ОСОБЕ У V ОДЕЉЕЊУ:

Добиње, под именом Урбена	Брани.
Гастон под именом Маркија-	
лије	Недељковић.
Сен-Мар, управитељ бастиље	Лесковић.
Официр	Живковић.

Стражка. — Збива се II година доцније у Паризу у бастиљи.

ОСОБЕ У III ОДЕЉЕЊУ:

Добиње	Брани.	
Гастон	Недељковић.	
Сен-Мар	Лесковић.	
Помпинjan	{	Бунић.
Дворани		Станчић.
Лонеј		J. Маринковићка.
Марк. Марија Сансијева		
Госпођица Обријева у		
двору		Л. Хацићева.
Госпа Ландријева уго-		J. Поповићева.
ститељка		Пешић.
Официр		
Збива се 2 године доцније у Паризу.		

ОСОБЕ У IV. ОДЕЉЕЊУ:

Добиње, под именом Мавра	Брани.
Гастон, под именом Мар-	
кијалије	Недељковић.
Сен-Мар, управитељ	
тврђаве св. Маргарите	Лесковић.
Барон Достанж	Лукић.
Марија Достанжева	J. Маринковићка.
Лува, министар	Суботић.
Еврар, официр	Станчић.
Тома, рибарче	Љуб. Зорићева.
Збива се 10 год. доцније на острву св. Маргарите.	

ОСОБЕ У VI ОДЕЉЕЊУ:

Еврар, главни надзорник	
bastiљe	Станчић.
Бastiљски лекар	Пешић.
Бastiљски капелан	Соколовић.
Марија калуђерица	J. Маринковићка.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 И ПО САХАТА.